

«De medisinske fremskrift gjør det kanskje lettere å være en dyktig lege, men samtidig blir det vanskeligere å være en god lege.»

Peter F. Hjort (1924–2011) i Tidsskriftet 15.10. 1967

Dette må vi gjøre noe med!

«Menneskeliv kan ikke måles i penger, men medisinen er nå kommet så langt at vi ikke har personell og penger til å ta alle oppgavene samtidig. Det er derfor nødvendig å prioritere, både i forhold til andre poster på de offentlige budsjetter og mellom de enkelte oppgaver innen helsetjenesten.»

Helsedirektør Bjørn-Inge Larsen fikk velfortjent ros for å sette prioritertingsdebatten på dagsordenen sist sommer. Både Aftenpostens forside 5.6. 2010 og et oppslag inne i avisen var viet helsedirektørens budskap: «Vi står ved et tidsskille. Vi må begynne å snakke høyt om at vi ikke kan behandle alle med alt som er tilgjengelig.» Men sitatet i innledningen er ikke Larsens. Det er hentet fra Peter F. Hjorts artikkel *Tanker om medisinens i fremtidens samfunn* i Tidsskriftet fra 15. oktober 1967 (1). Det er også sitatet i ingressen. En forkortet utgave av artikkelen ble holdt som tale ved Universitetet i Oslos årsfest 2. september samme år.

Hjorts tale og hans artikkel var banebrytende i mer enn én forstand. For det første fordi den var usedvanlig ambisiøs og visjonær: Den tok for seg den historiske og den kulturelle bakgrunnen for helsetjenesten og legers virksomhet, datidens (altså 1967) utfordringer og fremtidens (altså vår tids) utfordringer. For det andre fordi han med artikkelen utfordret både det medisinske akademiske miljø og den sentrale helseforvaltningen, i praksis daværende helsedirektør Karl Evang (2, 3). For det tredje fordi daværende kirke- og undervisningsminister Kjell Bondevik hørte talen. Det hadde betydning fordi det samtidig pågikk en debatt om hvordan vi i Norge skulle få en mer lik og rettferdig fordeling av helsepersonell og helsetjenester (4) og om hvordan legeutdanningen skulle legges opp for å kunne møte samfunnets forventninger og de medisinteknologiske muligheter og begrensninger (5, 6). Da Stortinget i mars 1968 vedtok at det skulle opprettes et nytt universitet i Tromsø, fikk Hjort ansvaret for å lede arbeidet. Alt dette er beskrevet tidligere, og mer vil komme i forbindelse med hans bortgang første nyttårsdag 2011.

I og for Tidsskriften hadde Hjort en helt spesiell betydning i over 50 år. Han var redaktør sammen med Kåre Solheim og Alv Brodal fra desember 1960 til Ole K. Harlem overtok i 1962. Hans vesentlige tanker om medisinens og helsetjenestens utfordringer i 1967 ble publisert her, og det ble også bakgrunnen for debatten og diskusjonen som fulgte. Disse artikkelen er ikke bare av historisk interesse, de er høyst aktuelle for dagens helsepolitiske debatt. De er derfor publisert på nytt på våre nettsider (1–6). Hjort har i alle år siden skrevet og delt sine refleksjoner om leger og medisinens utvikling (7, 8). I forbindelse med Tidsskriftets 100-årsjubileum og 125-årsjubileet var det han som beskrev utfordringene for frem-

tidens helsetjeneste (9, 10). Så sent som i fjorårets sommernummer skrev han en artikkel om hva omsorgen for demente ville bety for helsetjenesten frem mot år 2050 (11).

Da Peter F. Hjorts kone ble helt pleietrengende etter en uheldig hendelse under en operasjon, valgte han å dele sine tanker om hvordan slike hendelser burde håndteres (12). Det var utgangspunktet for ti års viktig engasjement for pasientsikkerhet. I Tidsskriftet nr. 1/2011, som utkom en uke etter hans død, anmeldte Peter F. Hjort en bok om nettopp pasientsikkerhet (13). Han avsluttet anmeldelsen slik: «Ca. 10 % av pasientene ved somatiske sykehushus får en uønsket hendelse, ca. halvparten kunne vært forebygget, og kanskje så mange som 5 % av dem dør. Dette må vi gjøre noe med!» Med den siste setningen – svært karakteristisk for ham – satte han punktum for 50 år med bidrag til Tidsskriftet. Men fordi han har etterlatt seg så mye – både skriftlig og ved å påvirke flere generasjoner av tilhørere og samtalepartnere – satte han ikke punktum for sine bidrag til utviklingen av norsk helsetjeneste og forståelsen av hvordan helse kan fremmes og sykdom lindres i et samfunn.

Charlotte Haug
redaktør

Minneord om Peter F. Hjort (1924–2011) publiseres i neste nummer av Tidsskriftet.

Litteratur

1. Hjort PF. Tanker om medisinens i fremtidens samfunn. Tidsskr Nor Lægeforen 1967; 87: 1663–70.
2. Evang K. Perspektiver for helsetjenesten. Tidsskr Nor Lægeforen 1968; 88: 1305–10.
3. Hjort PF. Tanker om medisinens i fremtidens samfunn. Tidsskr Nor Lægeforen 1968; 88: 1311–2.
4. Bertelsen T. Hvor kommer lægene fra og hvor blir de av? Tidsskr Nor Lægeforen 1963; 83: 861–70.
5. Aas K. Integrert medisinsk undervisning. Tidsskr Nor Lægeforen 1968; 88: 1601–2.
6. Harlem-komiteens innstilling. Tidsskr Nor Lægeforen 1968; 88: 1615–43.
7. Hjort PF. Noe var bedre før – hvordan kan vi ta vare på det? Tidsskr Nor Lægeforen 2001; 121: 2069–72.
8. Hjort PF. Dialog og refleksjon omkring de vanskeligste spørsmålene i helsetjenesten. Tidsskr Nor Lægeforen 2002; 122: 419–21.
9. Hjort PF. Norsk medisin i år 2000. Tidsskr Nor Lægeforen 1981; 101: 19–24.
10. Hjort PF. Helsetjenesten mot år 2030 – tanker om utfordringene. Tidsskr Nor Lægeforen 2006; 126: 32–6.
11. Hjort PF, Waaler HT. Demens mot 2050. Tidsskr Nor Legeforen 2010; 130: 1356–8.
12. Hjort PF. Uhedlige hendelser i helsetjenesten – forebygging og håndtering. Tidsskr Nor Lægeforen 2000; 120: 3184–9.
13. Hjort PF. Hvordan gjør vi helsetjenesten sikrere? Anmeldelse av: Aas K, red. Pasientsikkerhet. Tidsskr Nor Legeforen 2011; 131: 45.